

Ahmednagar Jilha Maratha Vidya Prasarak Samaj's

New Arts, Commerce and Science College, Parner

Tal. Parner, Dist. Ahmednagar - 414 302 (Maharashtra)

Course Outcomes (COs)

Faculty of Arts

Contents

Course Outcomes	4
1. B. A. Marathi.....	4
F.Y.B.A.....	4
S. Y. B. A.....	4
T. Y. B. A	7
2. M. A. Marathi.....	9
M. A. I Marathi.....	9
M. A. II Marathi	11
3. B.A. Hindi	13
F.Y. B. A.....	13
S. Y. B. A.....	13
T. Y. B. A.	15
4. M. A. Hindi	18
M. A. I Hindi	18
M. A. II Hindi	19
5. B. A. English	22
F.Y.B.A.....	22
S.Y.B.A.....	22
T. Y. B. A.	24
7. M. A. English	26
M. A.-I English.....	26
M.A.II English.....	27
8. B. A. History	28
F.Y.B.A.....	28
S.Y.B.A.....	28
T.Y.B.A.	29
9. B. A. Political Science	32
F.Y.B.A.....	32
S.Y.B.A.....	32
T.Y.B.A.	33
10. B. A. Economics.....	34

F.Y.B.A.....	34
S.Y.B.A.....	34
T.Y.B.A.....	35
11. B. A. Geography.....	37
F.Y. B.A.....	37
S.Y. B.A.....	37
T.Y. B.A.....	38
12. M. A. / M.Sc. Geography.....	40
M.A.-I Geography.....	40
M.A.-II Geography.....	42

Course Outcomes

1. B. A. Marathi

F.Y.B.A.

प्रथम सत्र

(CC-1 A) मराठी साहित्य: कथा आणि भाषिक कौशल्य विकास (G.1)

हा अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर विद्यार्थी खालील उद्दिष्टे साध्य करतील.

- CO 1: भाषेविषयीची जाण समृद्ध होण्यास मदत होईल.
- CO 2: संभाषण, वाचन, लेखन, सरग्रहण, सारांशलेखन आदी कौशल्ये विकसित होण्यास मदत होईल.
- CO 3: अवांतर वाचनाकडे कल वाढलेला दिसेल.
- CO 4: कथेविषयीची अभिरुची विकसित होण्यास मदत होईल.

दुसरे सत्र

(CC-1 A) मराठी साहित्य: एकांकिका आणि भाषिक कौशल्य विकास (G.1)

हा अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर विद्यार्थी खालील उद्दिष्टे साध्य करतील.

- CO 1: भाषेविषयीची जाण समृद्ध होण्यास मदत होईल.
- CO 2: एकांकिका या साहित्यप्रकाराची ओळख होण्यास मदत होईल.
- CO 3: अवांतर वाचनाकडे कल वाढलेला दिसेल.
- CO 4: नाटक या साहित्यप्रकाराची अभिरुची विकसित होण्यास मदत होईल.

S. Y. B. A.

तिसरे सत्र

(CC-1 C(G-II) भाषिक कौशल्यविकास आणि आधुनिक मराठी साहित्यप्रकार: कादंबरी (G2)

हा अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर विद्यार्थी खालील उद्दिष्टे साध्य करतील.

- CO 1: कादंबरी या साहित्यप्रकाराची ओळख होईल
- CO 2: कादंबरी या साहित्यप्रकाराचे स्वरूप, घटक, प्रकार आणि वाटचाल समजून घेता येईल.
- CO 3: नेमलेल्या कादंबरीचे आकलन करता येईल.
- CO 4: भाषिक कौशल्य विकास होण्यास मदत होईल.

DSE1 A(S-I) आधुनिक मराठी साहित्य: प्रकाशवाटा (S1)

हा अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर विद्यार्थी खालील उद्दिष्टे साध्य करतील.

- CO 1:** आत्मचरित्र या साहित्यप्रकाराची ओळख होईल
- CO 2:** आत्मचरित्र या साहित्यप्रकाराचे स्वरूप समजावून घेता येईल.
- CO 3:** आत्मचरित्र या साहित्यप्रकाराच्या प्रेरणा आणि वाटचाल यांची ओळख करून घेता येईल.
- CO 4:** ललित गद्यातील अन्य साहित्यप्रकारांच्या तुलनेत आत्मचरित्राचे वेगळेपण समजावून घेता येईल.
- CO 5:** नेमलेल्या आत्मचरित्राचे आकलन करता येईल.

DSE 1 B (S-II) साहित्यविचार (S2)

हा अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर विद्यार्थी खालील उद्दिष्टे साध्य करतील.

- CO 1:** भारतीय आणि पाश्चात्य साहित्यविचाराच्या आधारे साहित्याची संकल्पना, स्वरूप आणि प्रयोजनविचार समजावून घेता येईल.
- CO 2:** साहित्याची निर्मितीप्रक्रिया समजावून घेता येईल.
- CO 3:** साहित्याची भाषा आणि शैलीविषयक विचार समजावून घेता येईल.

SEC 24 (2) प्रकाशनव्यवहार आणि संपादन (DSE विषयांशी अनिवार्य) (SEC)

हा अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर विद्यार्थी खालील उद्दिष्टे साध्य करतील.

- CO 1:** प्रकाशनव्यवहार आणि संपादन यासाठी आवश्यक कौशल्ये विकसित करता येतील.
- CO 2:** प्रकाशनव्यवहार आणि संपादन यासाठी आवश्यक प्रशिक्षण घेता येईल.
- CO 3:** प्रकाशनव्यवहार आणि संपादन यासाठी प्रात्यक्षिकासह उपयोजनाची कौशल्ये मिळवता येईल.
- CO 4:** साहित्य व्यवहाराच्या स्वरूपाचा परिचय होईल.

MIL 2 (2) मराठी भाषिक संज्ञापनकौशल्ये

हा अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर विद्यार्थी खालील उद्दिष्टे साध्य करतील.

- CO 1:** भाषिक कौशल्यांची क्षमता विकसित करता येईल.
- CO 2:** प्रसारमाध्यमांतील संज्ञापनातील स्वरूप आणि स्थान स्पष्ट होईल.
- CO 3:** व्यक्तिमत्त्व विकास आणि भाषा यांच्यातील सहसंबंध स्पष्ट होईल.
- CO 4:** लोकशाहीतील जीवनव्यवहार आणि प्रसारमाध्यमे यांचे परस्पर संबंध स्पष्ट होईल.
- CO 5:** प्रसारमाध्यमांसाठी लेखनक्षमता विकसित होतील.

चौथे सत्र

(CC-1D (3) भाषिक कौशल्यविकास आणि आधुनिक मराठी साहित्यप्रकार : ललितगद्य (G2))

हा अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर विद्यार्थी खालील उद्दिष्टे साध्य करतील.

- CO 1:** ललितगद्य या साहित्यप्रकाराची ओळख होईल
- CO 2:** ललितगद्य या साहित्यप्रकाराचे स्वरूप समजून घेता येईल.
- CO 3:** नेमलेल्या अभ्यासपुस्तकातील ललितगद्याचे आकलन करून घेता येईल.
- CO 4:** भाषिक कौशल्य विकास होण्यास मदत होईल.

(DSE 2 A (3) मध्ययुगीन मराठी साहित्य: निवडक मध्ययुगीन गद्य, पद्य (S1)

हा अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर विद्यार्थी खालील उद्दिष्टे साध्य करतील.

- CO 1:** मध्ययुगीन गद्य- पद्य साहित्यप्रकारांची ओळख घेता येईल.
- CO 2:** नेमलेल्या अभ्यासपुस्तकातील मध्ययुगीन गद्य - पद्याचे आकलन करून घेता येईल.

DSE 2 B (3) साहित्य समीक्षा (S2)

हा अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर विद्यार्थी खालील उद्दिष्टे साध्य करतील.

- CO 3:** साहित्य समीक्षेची संकल्पना, स्वरूप यांचा परिचय करून घेता येईल.
- CO 4:** साहित्य आणि समीक्षा यांचे परस्पर संबंध समजावून घेता येतील.
- CO 5:** साहित्यप्रकारानुसार समीक्षेचे स्वरूप समजावून घेता येईल.
- CO 6:** ग्रंथ परिचय, परीक्षण व समीक्षण यातील फरक समजावून घेता येईल.

SEC 2 B (2) उपयोजित लेखनकौशल्ये (DSE विषयांशी अनिवार्य)

हा अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर विद्यार्थी खालील उद्दिष्टे साध्य करतील.

- CO 1:** जाहिरात, मुलाखत लेखन आणि संपादन यासाठी आवश्यक कौशल्ये शिकता येतील.
- CO 2:** जाहिरात, मुलाखतलेखन आणि संपादन यासाठी आवश्यक प्रशिक्षण घेता येईल.
- CO 3:** जाहिरात, मुलाखतलेखन आणि संपादन यासाठी प्रात्यक्षिकासह उपयोजनाची कौशल्ये शिकता येतील.

MIL2 (2) नवमाध्यमे आणि समाजमाध्यमांसाठी मराठी

हा अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर विद्यार्थी खालील उद्दिष्टे साध्य करतील.

- CO 1:** संज्ञापनातील नवमाध्यमे आणि समाजमाध्यमांचे स्वरूप आणि स्थान स्पष्ट होईल.
- CO 2:** भाषा, जीवनव्यवहार आणि नवमाध्यमे, समाजमाध्यमांचे परस्परसंबंध स्पष्ट होईल.
- CO 3:** नवमाध्यमे आणि समाजमाध्यमांसाठी लेखनक्षमता विकसित होईल.
- CO 4:** नवमाध्यमे आणि समाजमाध्यमांविषयक साक्षरता निर्माण होईल .
- CO 5:** नवमाध्यमे आणि समाजमाध्यमांचा वापर आणि परिणाम याबद्दल चर्चा करता येईल.

T. Y. B. A

पाचवे सत्र

(CC-1 E (3) भाषिक कौशल्यविकास आणि आधुनिक मराठी साहित्यप्रकार: प्रवासवर्णन (G3)

हा अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर विद्यार्थी खालील उद्दिष्टे साध्य करतील.

- CO 1: मुद्रित माध्यमांसाठी लेखन कौशल्ये आत्मसात करता येतील.
- CO 2: प्रवासवर्णन या साहित्य प्रकारचे स्वरूप समजून घेता येईल.
- CO 3: नेमलेल्या प्रवासवर्णनाचे आकलन होईल.
- CO 4: प्रवासवर्णन या साहित्य प्रकारामुळे विविध संस्कृतींचा परिचय होईल.

DSE1 C(3+1) मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा स्थूल इतिहास प्रारंभ ते इ.स. १६०० (S3)

हा अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर विद्यार्थी खालील उद्दिष्टे साध्य करतील.

- CO 1: वाङ्मयेतिहास संकल्पना व स्वरूप समजून घेता येईल.
- CO 2: मध्ययुगीन कालखंडातील सामाजिक पार्श्वभूमी समजून घेता येईल.
- CO 3: मध्ययुगीन कालखंडातील सांस्कृतिक पार्श्वभूमी समजून घेता येईल.
- CO 4: मराठी भाषा व साहित्याची कालखंडानुरूप ओळख होईल.

DSE 1 C (3+1) वर्णनात्मक भाषाविज्ञान: भाग १ (S4)

हा अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर विद्यार्थी खालील उद्दिष्टे साध्य करतील.

- CO 1: भाषा स्वरूप व कार्ये समजून घेता येईल.
- CO 2: भाषाभ्यासाच्या शाखा आणि विविध पद्धतींचा परिचय करून घेता येईल.
- CO 3: वागीन्द्रियांची रचना, कार्य समजावून घेता येईल.
- CO 4: स्वनविज्ञान, आणि मराठीची स्वनिमव्यवस्था समजावून घेता येईल.

SEC 2 C (2) कार्यक्रम संयोजनातील भाषिक कौशल्ये: भाग – १ (DSE विषयांशी अनिवार्य)

हा अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर विद्यार्थी खालील उद्दिष्टे साध्य करतील.

- CO 1: कार्यक्रम संयोजनाचे स्वरूप आणि प्रकार समजून घेता येईल.
- CO 2: कार्यक्रम संयोजनातील भाषिक कौशल्ये प्राप्त करता येईल.

सहावे सत्र

(CC-1F (3) भाषिक कौशल्यविकास आणि आधुनिक मराठी साहित्यप्रकार : कविता (G2))

हा अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर विद्यार्थी खालील उद्दिष्टे साध्य करतील.

- CO 1:** मराठी साहित्य, भाषिक कौशल्यविकास आणि शासनव्यवहार यांची माहिती मिळेल.
- CO 2:** कविता या साहित्यप्रकाराचे स्वरूप समजण्यास मदत होईल.
- CO 3:** नेमलेल्या अभ्यास पुस्तकातील निवडक कवितांचे आकलन करता येईल.
- CO 4:** कविता या साहित्याप्रकारातील विविध आविष्कार व भाषारूपांची ओळख होईल.

(DSE 1 D (3+1) मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा स्थूल इतिहास इ.स.१६०० ते इ.स. १८१७ (S3)

हा अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर विद्यार्थी खालील उद्दिष्टे साध्य करतील.

- CO 1:** वाङ्मयेतिहास संकल्पना समजावून घेता येईल.
- CO 2:** वाङ्मयेतिहास स्वरूप समजावून घेता येईल.
- CO 3:** मध्ययुगीन कालखंडाची सामाजिक, सांस्कृतिक पार्श्वभूमी समजावून घेता येईल.
- CO 4:** मराठी भाषा व साहित्याचा कालखंडानुरूप इतिहास समजून घेता येईल.

DSE 2 D (3+1) वर्णनात्मक भाषाविज्ञान: भाग २ (S4)

हा अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर विद्यार्थी खालील उद्दिष्टे साध्य करतील.

- CO 1:** रूपविन्यासाचे स्वरूप समजावून घेता येईल.
- CO 2:** मराठीची रूपव्यवस्था समजावून घेता येईल.
- CO 3:** वाक्यविन्यास आणि वाक्यव्यवस्थेचा मराठी भाषेच्यासंदर्भात परिचय करून घेता येईल.
- CO 4:** अर्थाविन्यास या संकल्पनेचा भाषावैज्ञानिक अंगाने परिचय करून घेता येईल.

SEC 2 D (2) कार्यक्रम संयोजनातील भाषिक कौशल्ये: भाग – २ (DSE विषयांशी अनिवार्य)

हा अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर विद्यार्थी खालील उद्दिष्टे साध्य करतील.

- CO 1:** कार्यक्रम संयोजनातील लेखन कौशल्ये संपादन करता येतील.
- CO 2:** कार्यक्रम संयोजनातील भाषिक कौशल्ये प्राप्त करता येतील.
- CO 3:** आभासी माध्यमांचे स्वरूप समजावून घेता येईल.
- CO 4:** आभासी कार्यक्रमाचे भाषिक कौशल्ये संयोजन करता येईल.

2. M. A. Marathi

M. A. I Marathi

सत्र पहिले

CC-1. भाषा व्यवहार आणि भाषिक कौशल्ये- भाग १

हा अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर विद्यार्थी खालील उद्दिष्टे साध्य करतील.

- CO 1: भाषेचे व्यावहारिक ज्ञान प्राप्त करता येईल.
- CO 2: मुद्रितशोधनासारख्या मुद्रितप्रधान व्यवसायासाठीची कौशल्ये प्राप्त होतील.
- CO 3: वाङ्मयीन व्यवहार व प्रकाशन व्यवसायाविषयी परिचय होईल.
- CO 4: मुलाखतीची तंत्रे व कौशल्ये अवगत होऊन माध्यमनिहाय मुलाखतीचे तंत्र अवगत होतील.

CC-2. मराठी साहित्याचा इतिहास (इ.स. १८१८ ते १९२०)

हा अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर विद्यार्थी खालील उद्दिष्टे साध्य करतील.

- CO 1: साहित्य निर्मितीमागील प्रेरणा व प्रवृत्ती यांच्या कालिक संदर्भाची ओळख होते.
- CO 2: इ. स. १८१८ ते १९२० या कालखंडातील सामाजिक व धार्मिक बदलांची ओळख होईल.
- CO 3: राजकिय व शैक्षणिक सुधारणांचा परिचय होईल.
- CO 4: मराठी साहित्यात नव्याने पुढे आलेल्या साहित्यप्रकारांचा परिचय होईल.

CC-3. ऐतिहासिक भाषाविज्ञान

हा अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर विद्यार्थी खालील उद्दिष्टे साध्य करतील.

- CO 1: भाषाभ्यासाच्या विविध पध्दतींचा परिचय होईल.
- CO 2: मराठी भाषेचा उगम व मराठीचा निर्मितीकाल यांची परिचय होईल.
- CO 3: मराठी भाषेचा समृद्ध इतिहास व परंपरा यांची ओळख होण्यास मदत होईल.
- CO 4: जागतिक भाषाकुलाशी मराठी भाषेचा असलेला संबंध व भाषेचे पुरनत्व समजण्यास मदत होईल.

CBOP-4. ग्रामीण साहित्य

हा अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर विद्यार्थी खालील उद्दिष्टे साध्य करतील.

- CO 1: इ. स. १९६० नंतरच्या साहित्य प्रवाहांचा परिचय होईल.
- CO 2: ग्रामीण साहित्य निर्मितीमागील प्रेरणा व प्रवृत्ती यांचे आकलन होईल.
- CO 3: ग्रामीण कथा व कादंबरीतील समाजजीवनाची ओळख होईल.
- CO 4: ग्रामीण कवितेतील ग्रामीण भावविश्वाचा परिचय होईल.

सत्र दुसरे

CC-5. भाषाव्यवहार आणि भाषिक कौशल्ये-भाग २

हा अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर विद्यार्थी खालील उद्दिष्टे साध्य करतील.

- CO 1:** भाषांतर व अनुवादन लेखनाची क्षमता विद्यार्थ्यांमध्ये विकसित होईल.
- CO 2:** विविध कार्यक्रमांचे निवेदन व सुत्रसंचालन करण्याचे कौशल्य विकसित होतील.
- CO 3:** जनसंपर्काचे महत्त्व व आवश्यकता याचा परिचय होईल.
- CO 4:** मुलाखत देण्याचे व घेण्याचे कौशल्ये विकसित होतील.

CC-6. मराठी साहित्याचा इतिहास (इ.स.१९२१ ते इ.स.२०१०)

हा अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर विद्यार्थी खालील उद्दिष्टे साध्य करतील.

- CO 1:** इ. स. १९२१ ते इ. स. २०१० या कालखंडातील साहित्यभ्यासामुळे सत्यशोधकीय विचार, गांधीवाद, यांचा परिचय होईल.
- CO 2:** समाजवाद, मार्क्सवाद, कलावाद व जीवनवाद यांची ओळख होईल.
- CO 3:** साठोत्तरी साहित्य प्रवाह व साहित्य चळवळी यांच्या सहसंबंधांची ओळख होईल.
- CO 4:** खाजगीकरण, उदारीकरण व जागतिकीकरणाचा साहित्यनिर्मितीवरील जो परिणाम झाला याची ओळख होईल.

CC-7. समाजभाषाविज्ञान

हा अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर विद्यार्थी खालील उद्दिष्टे साध्य करतील.

- CO 1:** भाषा, बोली व समाज यांच्या परस्पर संबंधांची ओळख होण्यास मदत होईल.
- CO 2:** प्रमाणभाषेचे स्वरूप समजावून घेता येईल.
- CO 3:** समाजातील भाषा उपयोजनातील विविधतेचे विविध संदर्भ विद्यार्थ्यांच्या लक्षात येईल.
- CO 4:** समाजभाषाविज्ञानाचे महत्त्व लक्षात येईल.

CBOP-8. दलित साहित्य

हा अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर विद्यार्थी खालील उद्दिष्टे साध्य करतील.

- CO 1:** स्वातंत्र्यप्राप्तीनंतरच्या कालखंडात उदयास आलेल्या दलित साहित्याच्या निर्मितीची कारणे व स्वरूप समजून घेता येईल.
- CO 2:** दलित साहित्यातून व्यक्त होणाऱ्या वेदनांचे व विद्रिहाचे स्वरूप समजून घेता येईल.
- CO 3:** दलित साहित्याने निर्माण केलेल्या विविध साहित्यप्रकारांची ओळख होईल.
- CO 4:** दलित साहित्याचे वेगळेपण समजण्यास मदत होईल.

M. A. II Marathi

सत्र तिसरे

CC - 9(4) प्रसारमाध्यमांसाठी लेखनकौशल्ये: भाग १

हा अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर विद्यार्थी खालील उद्दिष्टे साध्य करतील.

- CO 1: भाषेचे व्यावहारिक ज्ञान प्राप्त करता येईल.
- CO 2: मुद्रितशोधनासारख्या मुद्रितप्रधान व्यवसायासाठीची कौशल्ये प्राप्त होतील.
- CO 3: प्रसारमाध्यमांकरिता लेखन कौशल्ये आत्मसात करता येईल.
- CO 4: प्रसारमाध्यमांचे समाजातील महत्त्व विशद करता येईल.

CC-10(4) साहित्य समीक्षा

हा अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर विद्यार्थी खालील उद्दिष्टे साध्य करतील.

- CO 1: साहित्य, समीक्षाव्यवहाराच्या क्षमता विकसित होतील.
- CO 2: समीक्षेची संकल्पना समजावून घेता येईल.
- CO 3: समीक्षाव्यवहारातील मूल्यकल्पनांचा परिचय करून घेता येईल.
- CO 4: विविध समीक्षापद्धतींमागील विचारव्यूह, दृष्टी समजावून घेता येईल.
- CO 5: मराठी साहित्यसमीक्षकांची व संशोधकांची परंपरा समजावून घेता येईल.
- CO 6: समीक्षा करण्याची दृष्टी व क्षमता विकसित करता येईल.

CC-11 नेमलेल्या मध्ययुगीन साहित्यकृतींचा अभ्यास

हा अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर विद्यार्थी खालील उद्दिष्टे साध्य करतील.

- CO 1: मध्ययुगीन कालखंडातील साहित्यकृतींचा परिचय होईल.
- CO 2: मध्ययुगीन कालखंडातील साहित्यप्रकार लक्षात येतील.
- CO 3: संकल्पना व स्वरूप समजावून घेता येईल.
- CO 4: साहित्यकृतींची वैशिष्ट्ये जाणून घेता येईल.

CBOP - 12 लोकसाहित्याची मूलतत्त्वे आणि मराठी लोकसाहित्य

हा अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर विद्यार्थी खालील उद्दिष्टे साध्य करतील.

- CO 1: लोकसाहित्याच्या मूलतत्त्वांची ओळख होईल.
- CO 2: मराठीतील लोकसाहित्याच्या संकलन, संशोधन व मूल्यमापनास चालना मिळेल.
- CO 3: लोकसाहित्याचे स्वरूप, व्यापकता व सर्वसमावेशकता समजावून घेण्यास मदत होईल.
- CO 4: लोकसाहित्यातील विविध प्रकार, स्वरूप व विशेष समजावून घेता येईल.

सत्र चौथे

CC -13 (4) प्रसारमाध्यमांसाठी लेखनकौशल्ये: भाग २

हा अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर विद्यार्थी खालील उद्दिष्टे साध्य करतील.

- CO 1:** भाषिक कौशल्यांची क्षमता विकसित करता येईल.
- CO 2:** प्रसारमाध्यमांतील संज्ञापनातील स्वरूप आणि स्थान स्पष्ट होईल.
- CO 3:** व्यक्तिमत्त्व विकास आणि भाषा यांच्यातील सहसंबंध स्पष्ट होईल.
- CO 4:** प्रसारमाध्यमांसाठी लेखनक्षमता विकसित होतील.

CC-14 साहित्य संशोधन

हा अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर विद्यार्थी खालील उद्दिष्टे साध्य करतील.

- CO 1:** संशोधनाची संकल्पना, प्रयोजने समजण्यास मदत होईल.
- CO 2:** वाङ्मयीन संशोधनाच्या विविध अभ्यासक्षेत्रांचा परिचय करून होईल.
- CO 3:** आंतर्विद्याक्षेत्रीय संशोधनाचे स्वरूप आणि महत्त्व लक्षात येईल.
- CO 4:** साहित्य संशोधनाची दृष्टी व क्षमता विकसित होतील.

CC-15 नेमलेल्या मध्ययुगीन साहित्यकृतींचा अभ्यास

हा अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर विद्यार्थी खालील उद्दिष्टे साध्य करतील.

- CO 1:** संकल्पना व स्वरूप समजावून घेता येईल.
- CO 2:** साहित्यकृतींची वैशिष्ट्ये जाणून घेता येईल.
- CO 3:** साहित्यकृतींतील वाङ्मयीनमूल्ये आणि जीवनमूल्ये यांचा परिचय होईल.
- CO 4:** कालखंड आणि साहित्यकृतीच्या निर्मितीचा सहसंबंध लक्षात येईल.

CBOP - 12 लोकसाहित्याची मूलतत्त्वे आणि मराठी लोकसाहित्य

हा अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर विद्यार्थी खालील उद्दिष्टे साध्य करतील.

- CO 1:** लोकसाहित्यातील सामाजिक, धार्मिक, सांस्कृतिक जाणिवा स्पष्ट होतील.
- CO 2:** लोकसाहित्याच्या अभ्यासक्षेत्राची व्याप्ती समजावून घेता येईल.
- CO 3:** लोकसाहित्याचे कलात्मक सौंदर्य व कलाविष्काराचे स्वरूप जाणून घेता येईल.
- CO 4:** लोकसाहित्याच्या अभ्यासकांचे लोकसाहित्यातील योगदान अभ्यासता येईल.

3. B.A. Hindi

F.Y. B. A.

प्रथम आयन

CC-01 A:सामान्य हिंदी प्रश्नपत्र

प्रस्तुत विषय का अध्ययन करने के उपरांत छात्र को निम्न बातों का ज्ञान होगा.

- CO 1: हिंदी काव्य साहित्य का परिचय .
- CO 2: हिंदी भाषा द्वारा संवाद कौशल विकसित.
- CO 3: मौलिक लेखन की ओर रुझान प्राप्त.
- CO 4: विज्ञापन लेखन कौशल का अर्जन.

द्वितीय आयन

CC-01 B :सामान्य हिंदी प्रश्नपत्र

प्रस्तुत विषय का अध्ययन करने के उपरांत छात्र को निम्न बातों का ज्ञान होगा.

- CO 1: हिंदी काव्य साहित्य का परिचित .
- CO 2: हिंदी भाषा द्वारा संवाद कौशल विकसित.
- CO 3: अनुवाद सम्बन्धी जानकारी .
- CO 4: हिंदी कंप्यूटिंग की जानकारी परिचित.

S. Y. B. A.

तृतीय आयन

Course Outcomes (CO): CC-1C-आधुनिक काव्य, कहानी तथा व्यवहारिक हिंदी (G-2)

प्रस्तुत विषय का अध्ययन करने के उपरांत छात्र को निम्न बातों का ज्ञान होगा.

- CO 1: कहानी साहित्य से परिचय.
- CO 2: काव्य साहित्य से परिचय.
- CO 3: संप्रेषण लेखन का बोध.
- CO 4: सृजनात्मकता का विकास.

DSE-1A काव्यशास्त्र (S-1)

प्रस्तुत विषय का अध्ययन करने के उपरांत छात्र को निम्न बातों का ज्ञान होगा.

- CO 1: काव्य भाषा का परिचय.
- CO 2: काव्य के हेतू से परिचय.

- CO 3:** रस के स्वरूप से अवगत.
CO 4: रस की विशेषता से परिचय.

DSE-2A काव्यशास्त्र (S-2) मध्ययुगीन काव्य तथा उपन्यास साहित्य

प्रस्तुत विषय का अध्ययन करने के उपरांत छात्र को निम्न बातों का ज्ञान होगा.

- CO 1:** संत कबीर का परिचय.
CO 2: उपन्यास के तत्वों का परिचय.
CO 3: उपन्यास साहित्य का परिचय.
CO 4: उपन्यास कृति की मुल्यांकन दृष्टि का विकास.

A2-SEC अनुवाद स्वरूप एवं व्यवहार

प्रस्तुत विषय का अध्ययन करने के उपरांत छात्र को निम्न बातों का ज्ञान होगा.

- CO 1:** अनुवाद के स्वरूप का ज्ञान.
CO 2: अनुवाद के कौशल्य की प्राप्ति.
CO 3: अनुवाद के क्षेत्र की जानकारी.
CO 4: अनुवाद कला का विकास.

MIL 2 A हिंदी भाषा शिक्षण

प्रस्तुत विषय का अध्ययन करने के उपरांत छात्र को निम्न बातों का ज्ञान होगा.

- CO 1:** हिंदी भाषा का परिचय प्राप्त.
CO 2: श्रवण कौशल का विकास.
CO 3: हिंदी भाषा में संवाद कौशल का विकास.

चतुर्थ आयन

CC-1 D आधुनिक व्यंग्य साहित्य तथा व्यवहारिक हिंदी

प्रस्तुत विषय का अध्ययन करने के उपरांत छात्र को निम्न बातों का ज्ञान होगा.

- CO 1:** व्यंग्य साहित्य से परिचित .\.
CO 2: पल्लवन कला से अवगत.
CO 3: व्यंग्य साहित्यकार से परिचय.
CO 4: सृजनात्मकता का विकास.

DSE 1 B साहित्य के भेद

प्रस्तुत विषय का अध्ययन करने के उपरांत छात्र को निम्न बातों का ज्ञान होगा.

- CO 1:** साहित्य की परिभाषा से परिचय.
- CO 2:** साहित्य के भेद से परिचय.
- CO 3:** साहित्य के गुण का परिचय.
- CO 4:** अभिनय की रुची का विकास.

DSE -2 B मध्ययुगीन काव्य तथा नाटक साहित्य

प्रस्तुत विषय का अध्ययन करने के उपरांत छात्र को निम्न बातों का ज्ञान होगा.

- CO 1:** नाटक के स्वरूप से अवगत.
- CO 2:** अभिनय की रुची का विकास.
- CO 3:** नाटक की परंपरा की जानकारी.
- CO 4:** अभिनय गुण का विकास .

SEC-2 B माध्यम लेखन

प्रस्तुत विषय का अध्ययन करने के उपरांत छात्र को निम्न बातों का ज्ञान होगा.

- CO 1:** मध्यम लेखन से परिचय.
- CO 2:** सृजनात्मक लेखन कौशल का विकास.
- CO 3:** श्राव्य - दृश्य माध्यम और से भाषा के परस्पर संबंध से अवगत.

MIL-2 B हिंदी भाषा शिक्षण

प्रस्तुत विषय का अध्ययन करने के उपरांत छात्र को निम्न बातों का ज्ञान होगा.

- CO 1:** श्रवण कौशल का विकास.
- CO 2:** हिंदी भाषा संवाद कौशल विकशीत.
- CO 3:** लेखन कौशल विकशीत.

T. Y. B. A.

पंचम आयन

कथेतर(E(G3 1-CCविधाएं-

प्रस्तुत विषय का अध्ययन करने के उपरांत छात्र को निम्न बातों का ज्ञान होगा.

- CO 1:** 1.अध्ययन की दृष्टी का विकास.
- CO 2:** 2.कथेतर विधाओ का परिचय.
- CO 3:** 3.सृजनात्मकता का विकास.
- CO 4:** 4.मुल्यांकन की दृष्टी का विकास.

DSE-1 C (S3)हिंदी साहित्य का इतिहास

प्रस्तुत विषय का अध्ययन करने के उपरांत छात्र को निम्न बातों का ज्ञान होगा.

- CO 1:** 1.हिंदी साहित्येतिहास का परिचय .
- CO 2:** 2.हिंदी साहित्येतिहास के काल विभाजन तथा नामकरण का परिचय .
- CO 3:** 3.आदिकालीन, भक्तिकालीन,रीतिकालीन प्रमुख साहित्यिक प्रवृत्तियों की जानकारी प्राप्त.
- CO 4:** 4. आदिकालीन, भक्तिकालीन,रीतिकालीन प्रमुख रचनाकारोंऔर रचनाओं से परिचय प्राप्त .

DSE-2C (S4)भाषा विज्ञान

प्रस्तुत विषय का अध्ययन करने के उपरांत छात्र को निम्न बातों का ज्ञान होगा.

- CO 1:** भाषा विज्ञान के स्वरूप का परिचय प्राप्त.
- CO 2:** भाषा विज्ञान की व्याप्ति का परिचय.
- CO 3:** भाषा विज्ञान की अध्ययन की दिशाओं से अवगत.
- CO 4:** भाषा विज्ञान के प्रारूप से परिचित

SEC-2 C पटकथा लेखन

प्रस्तुत विषय का अध्ययन करने के उपरांत छात्र को निम्न बातों का ज्ञान होगा.

- CO 1:** पटकथा लेखन की दृष्टी का विकास.
- CO 2:** लेखन कौशल की प्राप्ति.
- CO 3:** सर्जनात्मक कौशल का विकास.
- CO 4:** सामाजिकता की दृष्टी.

षष्ठ आयन

CC-1F (G3)गजल और पत्राचार

प्रस्तुत विषय का अध्ययन करने के उपरांत छात्र को निम्न बातों का ज्ञान होगा.

- CO 1:** गजल विधा से परिचय.
- CO 2:** कार्यालयीन पत्राचार से अवगत.
- CO 3:** मुल्यांकन की दृष्टी का विकास

DSE-1 D(S3)हिंदी साहित्य का इतिहास (आधुनिक काल का सामान्य परिचय)

प्रस्तुत विषय का अध्ययन करने के उपरांत छात्र को निम्न बातों का ज्ञान होगा.

- CO 1:** साहित्य इतिहास से परिचित.

- CO 2:** साहित्य इतिहास के विविध कालखंड से परिचित.
CO 3: साहित्य और इतिहास के पारस्परिक संबंध से अवगत.

DSE-2 D(S4)हिंदी भाषा और उसका विकास

प्रस्तुत विषय का अध्ययन करने के उपरांत छात्र को निम्न बातों का ज्ञान होगा.

- CO 1:** हिंदी भाषा की संरचना से अवगत.
CO 2: हिंदी की वर्णमाला से परिचित
CO 3: भाषा विज्ञान की व्याप्ति से परिचित
CO 4: भाषा विज्ञान के विविध अंगों का परिचित

SEC-2D साहित्य और फिल्मांतरण

प्रस्तुत विषय का अध्ययन करने के उपरांत छात्र को निम्न बातों का ज्ञान होगा.

- CO 1:** फिल्मांतरण की प्रक्रिया से अवगत.
CO 2: फिल्मांतरण के विविध पहलुओं से परिचित.
CO 3: फिल्मांतरण और रोजगार के अवसर से परिचित.

4. M. A. Hindi

M. A. I Hindi

Hin-1: मध्ययुगीन काव्य-

प्रस्तुत विषय का अध्ययन करने के उपरांत छात्र को निम्न बातों का ज्ञान होगा.

- CO 1: मध्ययुगीन काव्य प्रवृत्तियों की विशेष रचनाओं से परिचित.
- CO 2: मूल्यांकन क्षमता की प्राप्ति.
- CO 3: सर्जनात्मक कौशल विकसित.
- CO 4: काव्य भाषा की प्रवृत्तियों का परिचय .
- CO 5: काव्य भाषा की प्रवृत्तियों का परिचय .

Hin-2 कथा साहित्य

प्रस्तुत विषय का अध्ययन करने के उपरांत छात्र को निम्न बातों का ज्ञान होगा.

- CO 1: उपन्यास विधा से परिचित.
- CO 2: कहानी विधा का परिचित.
- CO 3: उपन्यास और कहानी में अभिव्यक्त मूल्यों के संप्रेषण की प्राप्ति.
- CO 4: आलोचनात्मक दृष्टि का विकास.

Hin-3 भारतीय काव्यशास्त्र

प्रस्तुत विषय का अध्ययन करने के उपरांत छात्र को निम्न बातों का ज्ञान होगा.

- CO 1: भारतीय काव्यशास्त्र के विकासक्रम का परिचय.
- CO 2: भारतीय काव्यशास्त्र के प्रमुख संप्रदाय से परिचय.
- CO 3: रचना वैशिष्ट्य और मूल्यबोध को परखने की क्षमता का विकास.

Hin-4 वैकल्पिक-हिंदी पत्रकारिता

प्रस्तुत विषय का अध्ययन करने के उपरांत छात्र को निम्न बातों का ज्ञान होगा.

- CO 1: पत्रकारिता की परंपरा से परिचित.
- CO 2: पत्रकारिता की भाषा से परिचित.
- CO 3: हिंदी भाषा और साहित्य के विकास में हिंदी पत्र-पत्रिकाओं के योगदान की पहचान.

Hin-5 कथेतर गद्य साहित्य

प्रस्तुत विषय का अध्ययन करने के उपरांत छात्र को निम्न बातों का ज्ञान होगा.

- CO 1: व्यंग्य निबंध रेखा चित्र और संस्मरण विधा से अवगत.

- CO 2:** पाठ्य विधाओं का भाषिक ज्ञान.
CO 3: मौलिक लेखन कौशल्य विकसित.

Hin-6 शोध प्रविधि

प्रस्तुत विषय का अध्ययन करने के उपरांत छात्र को निम्न बातों का ज्ञान होगा.

- CO 1:** शोध प्रविधि से अवगत.
CO 2: नए शोध प्रभावों से परिचय.
CO 3: शोध दृष्टि का विकास.
CO 4: शोध प्रक्रिया एवं शोध प्रबंध लेखन कौशल विकसित.

Hin-7 पाश्चात्य काव्यशास्त्र

प्रस्तुत विषय का अध्ययन करने के उपरांत छात्र को निम्न बातों का ज्ञान होगा.

- CO 1:** पाश्चात्य काव्यशास्त्र के विकास क्रम का परिचय.
CO 2: पाश्चात्य चिंतकों के चिंतन सिद्धांत और सिद्धांत और प्रमुख आंदोलन से अवगत.
CO 3: सृजन आस्वादन एवं आलोचना दृष्टि.

Hin- 8 वैकल्पिक- हिंदी उपन्यास साहित्य

प्रस्तुत विषय का अध्ययन करने के उपरांत छात्र को निम्न बातों का ज्ञान होगा.

- CO 1:** हिंदी उपन्यास साहित्य के विकास क्रम एवं प्रवृत्तियों से परिचित.
CO 2: उपन्यास के आस्वादन अध्ययन की क्षमता विकसित.
CO 3: पाठ्य रचनाओं में प्रस्तुत साहित्यिक मूल्यों का संप्रेषण.
CO 4: मूल्यांकन की दृष्टि का विकास.

M. A. II Hindi

Hin -9 आधुनिक काव्य

प्रस्तुत विषय का अध्ययन करने के उपरांत छात्र को निम्न बातों का ज्ञान होगा.

- CO 1:** आधुनिक काव्य से अवगत ।
CO 2: आधुनिक काव्य अध्ययन की दृष्टि विकसित ।
CO 3: सर्जनात्मक कौशल विकसित ।
CO 4: काव्य संवेदना एवं शिल्प से अवगत ।
CO 5: काव्य मूल्यांकन दृष्टि विकसित ।

Hin -10 भाषा विज्ञान

प्रस्तुत विषय का अध्ययन करने के उपरांत छात्र को निम्न बातों का ज्ञान होगा.

- CO 1:** भाषा विज्ञान के स्वरूप से परिचित।
- CO 2:** भाषा विज्ञान की व्याप्ति से अवगत।
- CO 3:** भाषा विज्ञान के अध्ययन की दिशाओं से परिचित।
- CO 4:** भाषा विज्ञान के अनुप्रयोगात्मक पक्ष से अवगत।

Hin - 11. हिंदी साहित्य का इतिहास (आदिकाल, भक्तिकाल, रीतीकाल)

प्रस्तुत विषय का अध्ययन करने के उपरांत छात्र को निम्न बातों का ज्ञान होगा.

- CO 1:** साहित्य इतिहास से परिचित.
- CO 2:** काल विभाजन से अवगत.
- CO 3:** नामकरण से परिचित.

Hin- 12 संचार माध्यम सिद्धांत और स्वरूप

प्रस्तुत विषय का अध्ययन करने के उपरांत छात्र को निम्न बातों का ज्ञान होगा.

- CO 1:** संचार माध्यम के विविध आयाम की जानकारी.
- CO 2:** संचार माध्यम के उपयोग की जानकारी की प्राप्ति.
- CO 3:** संचार माध्यम और समाज के पारस्परिक संबंध से अवगत.
- CO 4:** संचार माध्यम की अवधारणा से परिचित.

Hin- 13 आधुनिक कविता

प्रस्तुत विषय का अध्ययन करने के उपरांत छात्र को निम्न बातों का ज्ञान होगा.

- CO 1:** आधुनिक काव्य अध्ययन की दृष्टि विकसित.
- CO 2:** सृजनात्मक कौशल विकसित.
- CO 3:** आलोचनात्मक दृष्टि विकसित
- CO 4:** आधुनिक काव्य से अवगत

Hin-14 हिंदी भाषा का विकास

प्रस्तुत विषय का अध्ययन करने के उपरांत छात्र को निम्न बातों का ज्ञान होगा.

- CO 1:** हिंदी भाषा की ऐतिहासिक पृष्ठभूमि से अवगत.
- CO 2:** आधुनिक आर्य भाषाओं का परिचय.
- CO 3:** हिंदी के स्वनीम व्यवस्था का परिचय.
- CO 4:** हिंदी की रूप रचना से अवगत.
- CO 5:** हिंदी भाषा के योगदान से अवगत.

Hin-15 हिंदी साहित्य का इतिहास (आधुनिक काल)

प्रस्तुत विषय का अध्ययन करने के उपरांत छात्र को निम्न बातों का ज्ञान होगा.

- CO 1:** हिंदी गद्य के उद्भव और विकास से अवगत.
- CO 2:** द्विवेदी युग , छायावादी, प्रगतिवादी साहित्यिक प्रवृत्तियों से परिचय.
- CO 3:** प्रयोगवाद और नई कविता के प्रमुख साहित्यिक प्रवृत्तियों से परिचय.
- CO 4:** ऐतिहासिक का दृष्टि विकसित.

Hin-16 भारतीय लोक साहित्य

प्रस्तुत विषय का अध्ययन करने के उपरांत छात्र को निम्न बातों का ज्ञान होगा.

- CO 1:** लोक साहित्य के स्वरूप एवं महत्व से परिचित.
- CO 2:** लोक साहित्य के विविध प्रकारों से अवगत.
- CO 3:** लोक साहित्य की व्यापकता की जानकारी से अवगत.
- CO 4:** महाराष्ट्र के लोक साहित्य से परिचित.

5. B. A. English

F.Y.B.A.

ENG C1- Compulsory English

After completion of the course students will be able to

- CO 1: Summarize and interpret a poem.
- CO 2: Describe various characters of a short story.
- CO 3: Apply the knowledge of English language in day-to-day conversation.
- CO 4: Learn the measure improving communication skills in English
- CO 5: Build a grammatical sense and writing skills.

ENG G1- Optional English

After completion of the course students will be able to

- CO 1: Development of interest in English Literature.
- CO 2: Interpret poems and discuss the literary devices used in the poems.
- CO 3: Evaluate short story as a genre of literature.
- CO 4: Analyse and criticize prose lessons.
- CO 5: Determine the elements of a one act play

FE 1- Functional English Paper I

(An Introduction to English Language and Writing Skills in English)

After completion of the course students will be able to

- CO 1: Create awareness about the use of language in the context.
- CO 2: Develop of linguistic competence within students.
- CO 3: Develop of basic effective writing skills of students.

FE 2- Functional English Paper II (Oral Communication in English)

After completion of the course students will be able to

- CO 1: Develop students oral communication skills in English.
- CO 2: Develop students to basics of computer.
- CO 3: Develop students to various conversational situations.

S.Y.B.A.

ENG CC- Compulsory English

After completion of the course students will be able to

- CO 1: Collect the examples of literature in English and to contribute to their emotional quotient as well as independent thinking.
- CO 2: Learn the universal human values through best pieces of literature in English
- CO 3: Learn and apply effective communication.
- CO 4: Identify the employability skills.
- CO 5: Learn some important areas of grammar for better linguistic competence.

ENG G2 SEC-1A – Advanced Study of English Language

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Learn the various components of language.
- CO 2:** Develop overall linguistic competence of the students.
- CO 3:** Identify the some advanced areas of language study.
- CO 4:** Prepare detailed study report and understanding of language.
- CO 5:** Build the communicative skills of students.

ENG SEC – 2A – Mastering Communication Skills

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Identify the skill of using English for everyday communication
- CO 2:** Learn the the verbal and nonverbal communication.
- CO 3:** Identify the opportunities to access exposure of speaking in various contexts.
- CO 4:** Acquaint with soft skills
- CO 5:** Create interest among the students to interact in English

ENG S1 DSC-1A – Appreciating Drama

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Learn Drama as a major form of literature
- CO 2:** Identify and explain minor forms of Drama
- CO 3:** Acquaint with the literary and the performing dimensions of drama
- CO 4:** Acquaint with the elements and the types of Drama
- CO 5:** Make a detailed study of a few sample masterpieces of English.
- CO 6:** Analyze drama independently to create interest.

ENG S2 DSC-2A – Appreciating Poetry

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Learn the terminology in poetry & criticism.
- CO 2:** Make a detailed study of a few sample masterpieces of English poetry.
- CO 3:** Aware about the aesthetics of poetry.
- CO 4:** Learn to read, appreciate and critically evaluate poetry independently.

FE III- Functional English Paper III

(Advanced **Writing Skills and Introduction to Electronic Media**)

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Build ability to communicate in written mode.
- CO 2:** Trained in extended writing in different formats.
- CO 3:** Learn the need to change language according to situations.
- CO 4:** Learn to recognize the need for referencing.
- CO 5:** Learn to change the language as per the nature of Media

FE IV- Functional English Paper IV (Oral Communication in English: Intermediate & Key Competency Modules)

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Build a confidence in communicative English through active participation.
- CO 2:** Learn through activities.
- CO 3:** Identify and apply variety of conversational situations, both formal and informal
- CO 4:** Identify the voice quality for effective oral communication
- CO 5:** Prepare audio and video programmes.
- CO 6:** Use of body language during interaction or in video media.

T. Y. B. A.

ENG CC- Compulsory English

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Learn the excellent pieces of prose and poetry.
- CO 2:** Become competent and effective user of English in real life situations
- CO 3:** Develop the overall personality
- CO 4:** Learn and acquire humanitarian values.
- CO 5:** Trained in practical writing skills required in work environment

ENG G3 SEC-1 – Enhancing Employability Skills

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Learn the career opportunities available to them.
- CO 2:** Identify the career opportunities suitable to them.
- CO 3:** Make use of English in different careers.
- CO 4:** Enhance skills required for their placement.
- CO 5:** Use English effectively in the career of their choice.

ENG SEC – 2 – Mastering Life Skills and Life Values

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Learn the social skills
- CO 2:** Trained for interpersonal skills
- CO 3:** Build self-confidence and communicate effectively
- CO 4:** Start thinking critically
- CO 5:** Learn stress management and positive thinking
- CO 6:** Enhance leadership qualities

ENG S3 DSC-1- Appreciating Novel

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Learn the basics of novel as a literary form
- CO 2:** Explain the historical development and nature of novel

- CO 3:** Aware of different types and aspects of novel
- CO 4:** Develop a sense of cultural diversity in students
- CO 5:** Give the best examples of novel

ENG S4 DSC-2 – Introduction to Literary Criticism

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Learn the basics of literary criticism.
- CO 2:** Aware of the nature and historical development of criticism
- CO 3:** Analyze the significant critical approaches and terms
- CO 4:** Interpret literary works in the light of the critical approaches
- CO 5:** Develop aptitude for critical analysis

FE V- Functional English Paper V (Introduction to Print Media and Writing for Mass Media and Key Competency Modules)

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Enhance ability to communicate in written mode
- CO 2:** Use technical forms of written communication
- CO 3:** Learn the change in language use for different media platforms
- CO 4:** Identify newer career options
- CO 5:** Observe, compare and analyse the language activities of media

FE VI- Functional English Paper VI (I Entrepreneurship Development, Project Report & Oral Communication in English: Advanced (Practical Paper))

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Identify the self-employment through entrepreneurship.
- CO 2:** Learn the basic sources of information.
- CO 3:** Generate idea of Start-ups and government schemes to promote Start-ups
- CO 4:** Identify the opportunities in Service Industry Sector
- CO 5:** Develop the personality through key competency modules
- CO 6:** Write in the field of their interest.

6. M. A. English

M. A.-I English

ENG 1.1- English Literature from 1550 to 1798

After completion of the course students will be able to

- CO 1: Develop literary and linguistic taste of the newly admitted students.
- CO 2: Learn the major movements and figures of English Literature.
- CO 3: Examine critically the writers' thematic concerns.

ENG 1.2- English Literature from 1798 to the Present

After completion of the course students will be able to

- CO 1: Identify the poetry and novels.
- CO 2: Explore the use the resources as a creativity to explore the entire range of human experience through novels as a literary form.

ENG 1.3 Contemporary Studies in English Language

After completion of the course students will be able to

- CO 1: Learn the basic tools essential for a systematic study of language.
- CO 2: Acquaint with the basic concepts and issues in linguistics.
- CO 3: Use the syntactic features of the English language.
- CO 4: Learn the regional features of English pronunciation.

ENG 1.4 Literary Criticism and Theory

After completion of the course students will be able to

- CO 1: Learn the nature, function and relevance of literary criticism and theory.
- CO 2: Identify various important critical approaches and their tenets.
- CO 3: Deal with highly intellectual and radical content and thereby develop their logical thinking and analytical ability.
- CO 4: Develop sensibility and competence for practical applications for literary texts.

M.A.II English

ENG 3.1- Indian Writing in English (Core Paper)

After completion of the course students will be able to

- CO 1: Learn the various phases of the evolution in Indian Writing in English.
- CO 2: Aware of Indian cultural ethos and indigenous belief systems.
- CO 3: Acquaint with the writings of different Indian writers.
- CO 4: Learn the variety and diversity of Indian Writing in English.
- CO 5: Learn the corpus of Indian Writing in English.
- CO 6: Examine critically and restate their understanding of literary texts.

ENG 3.3- Cultural Studies

After completion of the course students will be able to

- CO 1: Learn the newly established field of cultural studies.
- CO 2: Learn the recent developments in humanities and social.
- CO 3: Analyze the cultural issues including literature and language
- CO 4: Learn new possibilities of analysis that can relate them to their surroundings
- CO 5: Learn tolerance, sense of equality and love for humanity in students

ENG 3.7- Pragmatics and Digital Humanities

After completion of the course students will be able to

- CO 1: Learn the pragmatics as a dynamic perspective to language
- CO 2: Learn the development of pragmatics, from the 'waste-paper basket'.
- CO 3: Learn to apply the vibrant and socially-relevant concepts and theories.
- CO 4: Apply pragmatic insights in different fields like literature, translation, and NLP
- CO 5: Learn the nature and features of digital humanities
- CO 6: Identify the tools and branches of digital humanities

ENG 3.8- World Literature in English

After completion of the course students will be able to

- CO 1: Learn the important literary texts of the world.
- CO 2: Gain insights into the socio-cultural aspects of the regions from the texts chosen.
- CO 3: Compare the authors of the world with Indian writers in English
- CO 4: Learn and use the various techniques adopted by Indian authors.
- CO 5: Undertake research in comparative literature

7. B. A. History

F.Y.B.A.

Semester-I

History-11171: Early India: From Prehistory to the Age of the Mauryas

After completion of the course students will be able to

- CO 1: Learn the factors behind the rise, growth and spread of civilization of India.
- CO 2: Learn the contribution of early India.
- CO 3: Give the examples in history of early India.

Semester-II

History-11171: Early India: From Prehistory to the Age of the Mauryas

After completion of the course students will be able to

- CO 1: Learn the factors behind the rise, growth and spread of civilization of India.
- CO 2: Learn the contribution of ancient India.
- CO 3: Give the examples in history of ancient India.

S.Y.B.A.

Semester-III

G2: History of the Marathas: (1630-1707)

After completion of the course students will be able to

- CO 1: Learn the sources of maratha history.
- CO 2: Learn the regional history and the political foundation of the region.
- CO 3: Learn India in context of Maratha history.

S1: Medieval India - Sultanate Period

After completion of the course students will be able to

- CO 1: Make a list of examples for sources used to study various periods in history.
- CO 2: Learn the historical developments during medieval period.
- CO 3: Analyze socio-political and economic changes during medieval period
- CO 4: Estimate the foreign invasion and the achievement of rulers.

S2: Glimpses of the Modern World - Part I

After completion of the course students will be able to

- CO 1: Learn the Modern World.
- CO 2: Learn the socio-religious and political developments during Modern World.
- CO 3: Learn the perception of the history of the Modern World.
- CO 4: Learn the significance of the intellectual, economic and political developments.

(SEC 1A) :Tourism Management

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Learn the process of Tourism management.
- CO 2:** Learn to work in Tourism Management with great potential.
- CO 3:** Build self-employment by starting own tourism-related business.

Semester-IV

G2: History of the Marathas: (1707-1818)

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Analyze the Maratha's policy of expansionism and its consequences.
- CO 2:** Learn the role played by the Marathas in 18th century India.
- CO 3:** Learn the art of diplomacy in the Deccan region.
- CO 4:** Use the administrative skills and profundity of diplomacy.

S1: Medieval India: Mughal Period

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Learn the policies.
- CO 2:** Draws comparisons among policies of different rulers.
- CO 3:** Learn the role of Mughal rule in India.
- CO 4:** Learn the conflict with Rajputas, Maratha and weakening Mughals age.
- CO 5:** Analyze factors that led to the emergence of new religions.

S2: Glimpses of the Modern World - Part II

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Learn the Modern World ethics.
- CO 2:** Learn the major nationalist movements in the World.
- CO 3:** Learn the history of the Modern World.
- CO 4:** Identify the significance of the strategic developments in the Modern World.

(SEC 2B) – Travel Agency and Tour Business

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Learn the principles of business of Travel Agency.
- CO 2:** Learn theory and practical aspect for the Tourism Industry.
- CO 3:** Develop business skills by starting their own Travel Agency related to business.

T.Y.B.A.

Semester-V and VI

Course Title: - Indian National Movement (1885-1947)

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Develop an overall understanding of Modern India.
- CO 2:** Imbibe the spirit of healthy Nationalism, Democratic Values and Secularism.
- CO 3:** Learn various aspects of the Indian Independence Movement.
- CO 4:** Define Indian national Movement.

Course Title: Introduction to Historiography

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Collect the information and importance of Historiography.
- CO 2:** Learn the different Methods and Tools of data collection.
- CO 3:** Learn History with the interdisciplinary approach.
- CO 4:** Learn the usefulness of History in new concept.

Course Title: Maharashtra in the 19th Century

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Identify sources for 19th century Maharashtra History.
- CO 2:** Learn the significance of Regional History and Socio- religious reformism.
- CO 3:** Learn the perception of 19th Century Maharashtra.
- CO 4:** Apply skills of leadership in the Socio-religious development.

SEC -:10 Research Paper Writing

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Define the concept of research.
- CO 2:** Identify the methods for data collection.
- CO 3:** Employ the interdisciplinary approach History.
- CO 4:** Draw the conclusions and write a report.

Course Title: - India after Independence- (1947-1991)

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Learn the Contemporary India.
- CO 2:** Build the spirit of Nationalism, Democratic Values and Secularism.
- CO 3:** Learn the various aspects of India's domestic and foreign policies.
- CO 4:** Learn democracy, modernisation and colonialism.

Course Title: Applied History

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Collect the information and importance of applied history.
- CO 2:** Learn the Historical significance of Archaeology and Archives.
- CO 3:** Identify the opportunities in the field of Media, Museums.
- CO 4:** Apply the history of the 21st Century in tourism.

Course Title: History of Maharashtra in the 20th Century

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Analyze the sources for 20th Century Maharashtra History.

- CO 2:** Learn the significance of regional history and Socio- Religious Reformism.
- CO 3:** Build the Perception of 20th Century Maharashtra.
- CO 4:** Apply the skills of leadership and the Socio-Religious System of Maharashtra.

SEC:14 Course Title: Heritage management

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Learn the world heritage sights.
- CO 2:** Use them in context with tourism.
- CO 3:** Know the tourist places and promote tourism.
- CO 4:** Identify the career opportunities in tourism

8. B. A. Political Science

F.Y.B.A.

11161: INTRODUCTION TO INDIAN CONSTITUTION (G1(Sem. I and II))

After completion of the course students will be able to

- CO 1: Learn the Process of Making of Indian constitution.
- CO 2: Know the importance, features, philosophy and basic framework.
- CO 3: Read the Indian constitution.
- CO 4: Learn the working of the Indian Constitution
- CO 5: Learn the Structure and working of the Central & State Government.

S.Y.B.A.

CC-1 C & 1 D (G-II) : AN INTRODUCTION TO POLITICAL IDEOLOGIES

Semester III & IV

After completion of the course students will be able to

- CO 1: Learn the role of different ideologies in development of human being.
- CO 2: Learn the public policy.
- CO 3: Evaluate the relation between an idea and its actual realization in public policy.
- CO 4: Learn the legacy of all the major Political ideologies.
- CO 5: Evaluate the relevance of various political ideologies.

DSE-1 A & 1 B (S-I) : Western Political Thought (Semester III & VI)

After completion of the course students will be able to

- CO 1: Learn the history and major traditions of Political Thoughts.
- CO 2: Acquaint with the great diversity of social context and philosophical visions.
- CO 3: Learn the Enlightenment, Renaissance and Reformation process.
- CO 4: Learn the contribution of political thoughts in transformation of human being.

DSE-2A & 2 B (S-II) : Political Journalism (Semester III & IV)

After completion of the course students will be able to

- CO 1: Learn the relationship between the communication, media and politics.
- CO 2: Define a critical appraisal of practices.
- CO 3: Learn the political journalism in Indian context.
- CO 4: Define Agencies, History, Methods and Challenges of political journalism.

SEC 2A & 2B BASICS OF INDIAN CONSTITUTION (SEM III & IV)

After completion of the course students will be able to

- CO 1: Learn the process of making of Indian constitution.
- CO 2: Define the fundamental Rights and Duties of Indian Citizens.
- CO 3: Learn Directive Principals of the State policy.
- CO 4: Learn Constitutionals Values.

T.Y.B.A.

CC 1 E & 2 E: (G3) LOCAL SELF GOVERNMENT IN MAHARASHTRA (SEM V & VI)

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Learn the evolution of Local Self Government in Maharashtra.
- CO 2:** Define amendments.
- CO 3:** Learn the 73rd and 74th constitutional amendments.
- CO 4:** Learn the Local Self-Government.
- CO 5:** Learn the composition, power and functions of local bodies.

DSE 1 C & 1 D: (S3) PUBLIC ADMINISTRATION (SEM V & VI)

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Learn the various terms and basic concepts.
- CO 2:** Learn the various activities of government administrators.
- CO 3:** Learn the structure and process of public administration.
- CO 4:** Identify the recent developments.

DSE 2 C & 2D (S4) :- INTERNATIONAL RELATIONS

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Learn the evolution, scope and significance of international relations.
- CO 2:** Analyze the concepts, theories and dimensions of IR.
- CO 3:** Identify the key historical events and contemporary international system
- CO 4:** Learn the main international relations theories.
- CO 5:** Analyze the importance foreign policy.

SEC 2C & 2 D SAMYUKTA MAHARSHTRA MOVEMENT: (SEM V & VI)

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Learn the evolution process of Maharashtra.
- CO 2:** Identify the leadership involved in movement.
- CO 3:** Identify the impact of evolution of Maharashtra.
- CO 4:** Suggest the measures to address the issue in development.

9. B. A. Economics

F.Y.B.A.

11151: Indian Economic Environment (Sem. I and II)

After completion of the course students will be able to

- CO 1: Make a list of the various issues and challenges of Indian Economy.
- CO 2: Explain the economic environment & the factor affecting on it.
- CO 3: Learn the new developments in economic sectors.
- CO 4: Compare Indian Economy with other world economics.

S.Y.B.A

G-2. Financial System (Sem. III and IV)

After completion of the course students will be able to

- CO 1: Define the fundamentals of the modern financial system.
- CO 2: Learn the recent trends in banking system.
- CO 3: Learn the recent trends developments in banking system.
- CO 4: Explain role of the Reserve Bank of India in the Indian financial system.
- CO 5: Apply the intricacies of Indian financial system for better financial decisions

S-1 Micro Economics (Sem. III and IV)

After completion of the course students will be able to

- CO 1: Define micro-economics.
- CO 2: Explain the concepts of microeconomics.
- CO 3: Learn the basic theories of microeconomics and their application
- CO 4: Analyze and interpret charts, graphs and figures
- CO 5: Apply to real-life situations

S-2 Macro Economics (Sem. III and IV)

After completion of the course students will be able to

- CO 1: Learn the emergence of macroeconomics.
- CO 2: Compare microeconomics and macroeconomics.
- CO 3: Learn the various concepts of national income
- CO 4: Explain the macro-economic framework of consumptions & investments
- CO 5: Learn the frameworks of inflation, deflation and stagflation,
- CO 6: Explain the business cycle.
- CO 7: Learn the role of monetary and fiscal policies.
- CO 8: Learn the macroeconomic objectives of stability, full employment and growth.

SEC-1 Basic Concept of Research Methodology (Sem. III and IV)

After completion of the course students will be able to

- CO 1: Identify proper method for data collection.
- CO 2: Analysis of the collected data
- CO 3: Drawing conclusion and writing of reports.

T.Y.B.A

CC-1 : Indian Economic Development-I (Sem. V)

After completion of the course students will be able to

- CO 1: Learn the concept and indicators of Economic Development.
- CO 2: Make a list of indicators of Economic Development.
- CO 3: Apply the concept and indicators in Human Development.
- CO 4: Explain the characteristics of Developing and Developed Countries.
- CO 5: Learn the constraints to the process of Economic Development.

CC-2 : Indian Economic Development-II (Sem. VI)

After completion of the course students will be able to

- CO 1: Explain the process of Economic Planning.
- CO 2: Evaluate the changing structure of planning process in India.
- CO 3: Explain the relation between Economic Development and Environment.

CC-3: Special Paper - III: International Economics-I (Sem. V)

After completion of the course students will be able to

- CO 1: Learn the concepts of International Economics and International Trade.
- CO 2: Compare International Economics and International Trade.
- CO 3: Apply the theories of international trade.
- CO 4: Summarize the issues relating to Terms of trade and Balance of Payment.

CC-3: Special Paper - III: International Economics-II (Sem. VI)

After completion of the course students will be able to

- CO 1: Define exchange rate
- CO 2: Learn the foreign exchange market.
- CO 3: Explain the concept of Exchange Rate and Foreign Exchange Market.
- CO 4: Analyze the trends in Growth, Composition & Direction of India Foreign Trade.
- CO 5: Make a list of issues of Foreign Capital, Regional & International Cooperation.

CC-4: Special Paper – IV: Public Finance –I (Sem. V)

After completion of the course students will be able to

- CO 1: Explain Nature and Scope of Public Finance.
- CO 2: Analyze the Nature and Scope of Public Finance.
- CO 3: Analyze the concept of Public Revenue and its components.
- CO 4: Explain types of Public Expenditure and reasons for rising Public Expenditure.

CC-4: Special Paper – IV: Public Finance –II (Sem. VI)

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Explain the instruments of Fiscal Policy.
- CO 2:** Analyze the components and instruments of Fiscal Policy
- CO 3:** Explain the concepts of Budget and its components.
- CO 4:** Analyze the concept of Deficit Financing and its effects.
- CO 5:** Compare the Centre and State Financial Relationship

SEC 3A: Business Management-I (Sem. V)

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Learn the Management of Business.
- CO 2:** Prepare business planning.
- CO 3:** Acquire the leadership Skills.
- CO 4:** Develop a spirit of team work.

SEC-3A: Business Management-II (Project Report) (Sem. VI)

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Define Analytical Skills.
- CO 2:** Analyze data collected and interpret in logical manner.
- CO 3:** Design a project
- CO 4:** Write a report and comprehend the findings
- CO 5:** Present the findings graphically.

10. B. A. Geography

F.Y. B.A.

Gg.110-A: Physical Geography

After completion of the course students will be able to

- CO 1: Define the terms.
- CO 2: Explain the concepts and components of physical geography.
- CO 3: Learn the structure of earth.
- CO 4: Explain the theories to understand the earth structure.
- CO 5: Learn the components of atmosphere.
- CO 6: Learn the components of Hydrosphere

Gg.110-B: Human Geography

After completion of the course students will be able to

- CO 1: Define the terms.
- CO 2: Explain the concepts and components of human geography.
- CO 3: Explain the factors influencing the distribution of population.
- CO 4: Types of rural settlement and identify various patterns of settlement
- CO 5: Explain the factors affecting on agriculture activity.
- CO 6: Solve the problems of Indian agriculture

S.Y. B.A.

Gg.210 A & B: Environmental Geography- (Semester I&II)

After completion of the course students will be able to

- CO 1: Create awareness about the dynamic environment.
- CO 2: Learn the fundamental concepts of environmental geography.
- CO 3: Explain various factors of Environmental geography
- CO 4: Solve the problems of environment for sustainable development.

Gg.220 –A &B- Geography of Maharashtra Semester (I &II)

After completion of the course students will be able to

- CO 1: Learn the geography of Maharashtra.
- CO 2: Make a list of problems.
- CO 3: Explain the interrelationship between the subject and society.
- CO 4: Learn the recent trends in regional studies
- CO 5: Aware about Agriculture problems and prospects of Maharashtra.
- CO 6: Learn the population distribution and settlement pattern in Maharashtra.
- CO 7: Explain the concept of rural development with examples.

Gg201-A &B- Practical Geography (Semester I&II)

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Define map scale and projection.
- CO 2:** Apply practical skills to use the map scale and projection.
- CO 3:** Learn the new techniques, accuracy and skills of map making.

SEC- A-Semester- III- Applied Course of Disaster Management

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Learn the Disaster Management.
- CO 2:** Apply critical thinking and problem-solving abilities on disaster management.
- CO 3:** Design plan for Disaster management.

SEC- B-Semester- IV- Applied Course of Travel & Tourism

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Learn the offline booking and cancellation procedures travel and tourism.
- CO 2:** Develop skills in the tourism industry.
- CO 3:** Apply skills to make business.

T.Y. B.A.

Gg.310 A & B: Geography of Disaster Management - (Semester V&VI)

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Learn the concept of disaster in context with Geography.
- CO 2:** Learn the utility & applications of hazards & management.
- CO 3:** Explain the need of protection & disaster management
- CO 4:** Learn the climatic disaster and their management

Gg.320 –A &B- Geography of India- Semester (V &VI)

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Define and explain geography of our country.
- CO 2:** Explain the magnitude of problems and Prospects at National level.
- CO 3:** Analyze the interrelationship between the subject and society.
- CO 4:** Apply skills to address the problems.

Gg301-A &B- Practical Geography (Semester V&VI)

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Define geographical analysis, Toposheet.
- CO 2:** Learn the techniques of geographical analysis.
- CO 3:** Learn and use the Aerial Photographs and satellite Images in analysis.
- CO 4:** Note the Observation and prepare the report.
- CO 5:** Learn the open source software and techniques of visualization.

SEC 2- C-Semester- V- Research Methodology – I

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Learn the basic concept of research.
- CO 2:** Apply the basic concepts in research in sampling and data collection
- CO 3:** Discuss the findings.

SEC 2- D-Semester- VI- Research Methodology – II

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Identify various sources of information about data collection.
- CO 2:** Conduct a survey.
- CO 3:** Write a report.

11. M. A. / M.Sc. Geography

M.A.-I Geography

GGUT-111: Principles of Geomorphology

After completion of the course students will be able to

- CO 1: Define the terms.
- CO 2: Explain the concepts and theories of Geomorphology.
- CO 3: Learn the scales of time.
- CO 4: Explain different concepts, theories and models for landscape evolution.
- CO 5: Explain the processes in the landscape and importance.
- CO 6: Identify materials of the earth crust, rock types, types of weathering.

GGUT-112: Principles of Climatology

After completion of the course students will be able to

- CO 1: Explain the principles, terms and concepts of Climatology.
- CO 2: Describe the compositions and Structure of Earth Atmosphere
- CO 3: Explain electromagnetic spectrum and effect on earth atmosphere.
- CO 4: Explain basic concepts of air temperature, air pressure and its measurement.
- CO 5: Explain basic concepts of wind and wind measurement.
- CO 6: Describe scales of Atmospheric Motion and Models of air circulation
- CO 7: Explain basic concepts of the hydrological cycle, condensation and evaporation.
- CO 8: Describe the concept of Lapse Rate, Atmosphere, Air Masses & Fronts.

GGUT -113: Principles of Economic Geography

After completion of the course students will be able to

- CO 1: Define the terms in Economic Geography.
- CO 2: Identify the types of hypotheses in economic geography.
- CO 3: Explain economic landscape, theories and models.
- CO 4: Identify resources and explain significance of natural and human resources.
- CO 5: Discuss pre and post-independence economic development in India.

GGUT -114: Principles of Population and Settlement Geography

After completion of the course students will be able to

- CO 1: Explain Evaluation of settlement and population geography
- CO 2: Describe factors influencing the growth and distribution of Population.
- CO 3: Identify various patterns of settlement using toposheets.
- CO 4: Evaluate the effects of technology on shelter and pattern of settlement.
- CO 5: Analyse factors influencing the dispersion and nucleation
- CO 6: Measure the degree of dispersion and nearest neighbour using Toposheet.
- CO 7: Apply the concepts.

GGUP -115: Practical in Physical and Human Geography

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Define the terms.
- CO 2:** Demonstrate Horton and Strahlers methods of stream ordering.
- CO 3:** Describe drainage network analysis and drainage basin relief analysis
- CO 4:** Explain the relationship between stream order and number
- CO 5:** Demonstrate climatic diagrams.
- CO 6:** Describe the Koppen's climatic classification.
- CO 7:** Calculate crop combination and crop diversification.
- CO 8:** Apply gravity model and nearest neighbour analysis, calculation of centrality

GGUT -121: Geoinformatics-I

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Define the terms.
- CO 2:** Explain the concepts and principles, components of space and time
- CO 3:** Describe history and objectives of GIS, Elements of GIS and Tasks of GIS
- CO 4:** Apply knowledge Spatial and non-spatial data analysis

GGUT -124: Agricultural Geography

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Define the terms.
- CO 2:** Explain the nature and scope and recent trends of Agriculture.
- CO 3:** Explain the determinants.
- CO 4:** Explain different types of agriculture.
- CO 5:** Discuss problems and prospects of agriculture with Indian examples
- CO 6:** Evaluate allied areas in agriculture and agricultural development.

GGUT -128: Industrial Geography

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Explain nature and scope and importance of industries in India.
- CO 2:** Discuss the factors of industrial location.
- CO 3:** Explain the models in industrial Geography.
- CO 4:** Discuss problems and prospects of industries.

GGDT -130: Geography of Tourism

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Explain the concepts, importance and impact on tourism on Indian economy.
- CO 2:** Give classification of tourism, and factors influencing on tourism.
- CO 3:** Give the impact of accommodation on tourism.

GGDP -131: Practical in Surveying

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Explain methods used in surveying.
- CO 2:** Make a list of surveying instruments and field survey methods.
- CO 3:** Use the computer methods in surveying.

CO 4: Apply the knowledge of surveying in the field analyse the findings.

GGUP-134: Practical in Statistical Techniques for Geography

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Define descriptive and inferential statistics.
- CO 2:** Explain Geographical data and scales of measurement.
- CO 3:** Analyse measures of central tendency and dispersion.
- CO 4:** Calculate the correlation and regression.
- CO 5:** Explain Time series analysis, calculation and plotting moving Average.
- CO 6:** Collect the data and write a report.

M.A.-II Geography

GGUT235 Geoinformatics-II

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Explain the concept and principles of Remote Sensing.
- CO 2:** Explain the history and development of Remote Sensing in India
- CO 3:** Discuss the EM Radiation and EM Spectrum.
- CO 4:** Describe the various Platforms and Satellites
- CO 5:** Explain the types and characteristics of different sensors and scanners.
- CO 6:** Analyze the types of Resolution.
- CO 7:** Explain the Image Interpretation Techniques.

GGUT-236 Geographical Thoughts

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Learn the ancient, medieval and modern period geography.
- CO 2:** Describe system approaches and models in geography.
- CO 3:** Explain recent trends in geography
- CO 4:** Apply knowledge of geographical concepts.

GGUT239 Geography of Rural Development

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Give the objectives of Geography of Rural Development.
- CO 2:** Explain various factors affecting on Rural Development.
- CO 3:** Explaining basic services and infrastructures in rural areas.
- CO 4:** Apply the knowledge in planning and development.
- CO 5:** Explaining various Government Policies for Rural Development.
- CO 6:** Make a list of rural developments and give examples.

GGDT 241 Practical in Geoinformatics

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Explain use of photographs and satellite images.
- CO 2:** Describe GIS-concepts, GIS- definition, application and data models.

- CO 3:** Apply GIS operations- digitization, raster and vector overlay.
- CO 4:** Use of Digit from a toposheet quadrant.
- CO 5:** Apply knowledge of map algebra and spatial interpolation.

GGDT243 Watershed Management

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Give fundamentals concepts.
- CO 2:** Explain the physical parameters.
- CO 3:** Apply knowledge of digitization.
- CO 4:** Create DEM with the help of software.
- CO 5:** Plot a Hypsometric curve and calculate Hypsometric Integral.

GGUP- 247 Practical in Economic Geography

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Make a list of Techniques in Agricultural Geography
- CO 2:** Make a list of Techniques in Industrial Geography.
- CO 3:** Use of techniques in Trade and Transportation Geography.
- CO 4:** Use of Choropleth Maps in Economic Geography.
- CO 5:** Use of GIS in Economic Geography.
- CO 6:** Conduct a visit.

GGUT249 Geography of India

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Define geographical location, economic position and geological structure.
- CO 2:** Identify the location and position of India.
- CO 3:** Explain physiographic divisions and drainage system of India.
- CO 4:** Learn climatic regions and seasons of India using climatic data.
- CO 5:** Learn soil types and their distribution in India by using geographical maps.
- CO 6:** Explain major forest types, crops and their distribution and production in India
- CO 7:** Make a list of mineral power resources and major Industries distribution in India
- CO 8:** Evaluate population growth and distribution in India.

GGUT-250 Oceanography

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Define the terms.
- CO 2:** Explain concept and theories of Oceanography.
- CO 3:** Identify the nature, scope and development.
- CO 4:** Describe the origin of the ocean Basins.
- CO 5:** Describe the movements of sea water.
- CO 6:** Explain sediments on the ocean floor.

GGUT251 Research Methodology

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Make a list of surveying instruments and field survey methods.
- CO 2:** Use of surveying instruments.
- CO 3:** Apply knowledge of statistical methods in geographical research.
- CO 4:** Apply GIS techniques in geography.
- CO 5:** Apply knowledge of field sampling, measurements and mapping.
- CO 6:** Plan field work and write reports.

GGUT254 Political Geography

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Define the terms.
- CO 2:** Define Concepts of Nations and State.
- CO 3:** Identify the origin of state and its elements.
- CO 4:** Explain frontiers & boundaries.
- CO 5:** Make a list of contemporary issues related to India.

GGDP-257 Interpretations of Topographical Maps and GPS Survey

After completion of the course students will be able to

- CO 1:**
- CO 2:** Learn the topographical maps.
- CO 3:** Interpret Survey of India topographical maps.
- CO 4:** Interpret ordnance Survey topographical maps.
- CO 5:** Identify different methods of Relief Representation.
- CO 6:** Identify different patterns of drainage network, vegetation, settlements and land.
- CO 7:** Conduct a project with respect to locational village

GGUP258 Dissertation/ Research Project

After completion of the course students will be able to

- CO 1:** Identify the regional /local problems.
- CO 2:** Give the solutions of the particular problems.
- CO 3:** Give examples.